

Мірошниченко В. В.
Національний університет
«Кієво-Могилянська академія»,
к.е.н., доц., доцент кафедри економічної теорії

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Надмірне використання в теплоенергетиці мінерального палива призводить до забруднення атмосфери Землі. Це є причиною виникнення низки глобальних екологічних проблем, зокрема, прискореного танення льодовиків, що обумовить підняття рівня Світового океану і затоплення значних за площею прибережних низинних територій планети, збільшення озонових дір, виникнення кислотних дощів. Але найгострішою сучасною проблемою є значний негативний вплив забруднення атмосферного повітря на здоров'я людства.

На міжнародному рівні було прийнято ряд документів, спрямованих на скорочення обсягів парникових газів до безпечного для клімату рівня: в 1992р. – «Рамкова конвенція ООН із змін клімату», в 1997 р. – «Кіотський Протокол», в 2015р. 196 країн підписали міжнародну екологічну угоду на Паризькому кліматичному саміті, що спонукає країни-сучасниці до скорочення використання традиційних видів палива та розвитку «зелених» технологій. В 2015р. інвестиції у вказаний сектор склали \$ 329,3 млрд.

З метою подолання вказаних проблем все більша кількість країн, в т.ч. високорозвинених, видобуває останнім часом свою стратегію розвитку енергетики, базуючись на екологічних принципах. Так, за період 2005 – 201 рр. чисельність країн світу, що визначили для себе межу використання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), зросла із 15 до 164. Наприклад, Уругвай на 95% забезпечує потреби населення за рахунок ВДЕ, Швеція на 49%, Данія – на 40% тільки за рахунок енергії вітру.

Згідно програми відновлюваної енергетики країни ЄС, що приєдналися до угод, зобов'язалися скоротити викиди в атмосферу до 2020р. в порівнянні з 1990р. – на 20% і збільшити частку ВДЕ в загальному енергоспоживанні на 20%, а в 2014р. ЄС декларував збільшення частки ВДЕ в 2030р. до 27%, при цьому Франція даний показник планує довести на 2030р. до 32% [1].

Наведені дані засвідчують, що окремі країни випереджаючими темпами збільшують частку енергії з ВДЕ в загальних обсягах її споживання.

Принципово новою інноваційною ідеєю відзначається енергетична програма Китаю, що передбачає вже до 2025р. створити в навколоремному просторі сонячну електростанцію, що буде обертатися на відстані 36 тис. км від поверхні нашої планети, і передавати накопичену енергію за допомогою мікрохвильового чи лазерного променя [2].

Щодо України, то необхідне удосконалення законодавства в частині використання “зелених” тарифів з врахуванням європейського досвіду та українських особливостей. Частка постачання енергії від відновлюваних джерел в загальному обсязі споживання первинної енергії за період 2010 – 2016рр. зросла в Україні з 1,7% до 3,9% [3].

На кінець 2018р. загальна потужність об’єктів ВДЕ становила 1803,6 мВт. За типом генерації потужність СЕС була на рівні 1096,4 мВт, ВЕС – 522,4 мВт, місцевих ГЕС – 96,4 мВт, а потужність устаткування, що використовує біомасу складала – 43,8 мВт, а біогазу – 44,8 мВт [4].

В Україні з листопада 2012р. для суб’єктів господарської діяльності та приватних домогосподарств діють “зелені” тарифи на електроенергію, вироблену за допомогою альтернативних джерел енергії, та надбавки до “зелених” тарифів за умови використання обладнання українського виробництва [5].

Згідно закону про електроенергетику, за яким оптовий ринок електричної енергії України зобов’язаний закуповувати електричну енергію, що була вироблена з ВДЕ [6].

Вказаний розмір надбавки доцільно збільшити хоча б на 10%, тоді суб’єкти господарювання будуть більше зацікавлені в інвестиціях в такі об’єкти.

Проте слід зазначити, що розвиток альтернативних джерел енергії вимагає значних капіталовкладень. При цьому окремі «зелені» напрями супроводжуються негативними наслідками. Зокрема, виробництво електроенергії за допомогою вітрогенераторів супроводжується генерацією ультразвуку частотою понад 20 герц, що має шкідливу психотропну дію. Крім того, вказане виробництво електроенергії, як і розвиток «сонячної» електроенергетики, вимагає використання значних територій, вільних площ, яких в наш час не має, а тому ціна їх залучення буде надто високою[3].

В науковому плані актуальним є обґрунтування розміщення нових потужностей ВДЕ з врахуванням потреб, особливостей та наслідків функціонування об'єктів, що використовують біомасу, вітрову та сонячну енергію. Особливої уваги, за своїми наслідками, вимагає створення нових об'єктів гідроенергетики. Економічна ефективність створення нових ГЕС без врахування всього комплексу існуючих природних, економічних та соціальних передумов, зокрема орографії та високої природної родючості ґрунтового покриву, що буде виводитися із с/г використання, як показав досвід створення каскаду може бути не достатнім.

Враховуючи в Україні значний науковий потенціал, доцільно збільшити фінансування наукових установ нашої країни, що буде в майбутньому сприяти вирішенню не тільки економічних, але й технічних проблем розвитку енергетики України на базі сучасних інноваційних ідей.

Список літератури:

1. Розвиток «зеленої» енергетики: результати та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric.economics/1957690-rozvitok-zelenoi-energetiki-rezultati-ta-perspektivi.html>. – Назва з екрана.
2. Китай побудує на орбіті Землі космічну сонячну електростанцію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://enovosty.com/uk/news_abroad-ukr/full/1602-kitaj-pobuduye-na-orbiti-zemli-kosmichnu-sonyachnu-elektrostanciju. – Назва з екрана.
3. Мірошниченко В. В., Тьорло В. О. Проблеми становлення зеленої економіки в Україні // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. К., 2018. – С. 83 – 88.
4. Потужності відновлювальних джерел енергії в III кварталі зросли в 2,4 раза [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://s.mind.ua/img/forall/a/201891/17>. – Назва з екрана.
5. Зелений тариф, впровадження проєктів для фізичних та юридичних осіб. Заробіток на альтернативній енергетиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua>. – Назва з екрана.
6. Про внесення зміни до Закону України «Про електроенергетику» щодо коефіцієнтів «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з використанням альтернативних джерел енергії [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 4. – С. 47. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1804-19>. – Назва з екрана.